

Høring i Næringskomiteen, Stortinget, torsdag 12 desember kl. 0900.

Meld. St. 32- Et kvotesystem for økt verdiskaping. Felles høringsinnspill fra Lofotrådet og Vesterålen regionråd.

Regjeringen presenterer i Meld. St. 32 - Et kvotesystem for økt verdiskaping - sitt forslag til et fremtidsrettet kvotesystem for norske fiskerier. Regjeringen viser til at dagens kvotesystem både er komplekst og omdiskutert, og at det er behov for å forenkle systemet og gjøre det mer effektivt, fleksibelt og fremtidsrettet.

- Lofotrådet er et interkommunalt politisk råd for de 6 kommunene i Lofoten: Røst, Værøy, Moskenes, Flakstad, Vestvågøy og Vågan representerer derved en av Norges fremste fiskeriregioner. Vesterålen regionråd er et samarbeidsorgan for kommunene Andøy, Bø, Hadsel, Lødingen, Sortland og Øksnes. Nordland er Norges ledende sjømatfylke med 26% av villfanget fisk. Havbruk og fiskeri utgjør 15% av all omsetning skapt i Nordland, der en stor andel kommer fra våre to regioner. Betydningen av denne næringen for vår region kan ikke understrekes sterkt nok. For Lofoten og Vesterålen er fiskeriene og tilgang til de marine ressursene avgjørende for regionens fremtidige utvikling. Dette gjelder både for fiskerinæringen, men også for den stadig økende reiselivsnæringen, der levende kystsamfunn og tilgang til fersk, kortreist, lokalprodusert mat av høy kvalitet er en sentral komponent.
- Lofoten og Vesterålen er helt avhengig av kystfisket. Det skaper helårsarbeidsplasser, som gir skatteinntekter og gjør det mulig å opprettholde et levende kystsamfunn. Vi mener at en fremtidsrettet kvotepolitikk skal gi forutsigbare langsiktige rammevilkår som fremmer næringsaktivitet som gir best mulig kvalitet på fangst, stimulerer til bærekraftig høsting av ressursene, gir helårsdrift på land og til havs, samt tilrettelegger for god rekruttering. En bærekraftig høsting innebærer ikke innfrysing for eksport og bearbeiding i tredjeland.
- Lofotrådet viser til tidligere innsendte innspill. Lofotrådet og Vesterålen regionråd er enig i at dagens kvotesystem er blitt for komplekst og det er derfor positivt at regjeringen med Meld. St. 32 forsøker å forenkle systemet og gjøre det mer effektivt, fleksibelt, mer tidsmessig og fremtidsrettet. Dessverre bidrar ikke forslagene i den fremlagte stortingsmeldingen til å forenkle kvotesystemet.

- Vi mener også det er uheldig at regjeringen nylig fremmet et høringsnotat med forslag til endringer i deltakerloven og havressursloven som en oppfølging av forslagene stortingsmelding 32 før Stortinget har ferdigbehandlet stortingsmeldingen. Vi mener at lovforslagene bør behandles etter at politikken er fastlagt.
- Lofotrådet og Vesterålen regionråd konstaterer at regjeringens kvotemelding og departementets høringsnotat om nødvendige lovendringer skaper betydelig usikkerhet om fremtidige rammebetingelser med stor økonomisk betydning for fiskeflåten. Vi mener forslagene vil skape stor uforutsigbarhet for næringen. Fremtidige fiskemuligheter vil i enda større grad enn tidligere være overlatt til årlige politiske beslutningsprosesser.
- Lofotrådet og Vesterålen regionråd kan støtte mange av forslagene i Meld. St. 32, men konstaterer samtidig at en del forslag i kvotemeldingen bryter med sentrale rammebetingelser i fiskeripolitikken. Vi vil derfor oppfordre Stortinget om å endre og presisere følgende elementer under behandlingen av kvotemeldingen:

1. Fellesskapets kvotebeholdning

- Lofotrådet og Vesterålen regionråd støtter at strukturkvoter må falle tilbake til den gruppen den opprinnelig kom fra slik hensikten var ved opprettelse. Lofotrådet og Vesterålen regionråd støtter ikke forslag om å oppheve tidsbegrensningene knyttet til strukturkvoter. Lofotrådet og Vesterålen regionråd støtter en lovendring som muliggjør at departementet på sikt etablerer fellesskapets kvotebeholdning for fiskekvoter som frigis etter tidsbegrensning. En slik nasjonal kvotebank vil kunne sikre fellesskapets eiendomsrett, hensyn til verdiskaping i kystsamfunn, ref. premisset om at «ressursrenten skal tilfalle kystsamfunn ved fortsatt aktivitet, sysselsetting og verdiskaping» i samsvar med mindretallsbemerkningen i Eidesenutvalgets NOU.
- Det vil være avgjørende at etableringen av en eventuell nasjonal kvotebank konsekvensutredes nøye før en beslutning tas. Det er viktig å unngå en ordning som vil ramme kapitalsvake samfunn, føre til geografisk flytting av kvoterettigheter og flytting mellom fartøygrupper og størrelser. Ordningen må stimulere til rekruttering.
- Eksisterende havressurslov og samfunnsmessige hensyn må vektlegges, ikke kun omsetning til høystbydende. En nasjonal kvotebank vil kunne gi et handlingsrom angående omfordeling av kvoter. Eventuell etablering av en nasjonal statlig kvotebank med ansvar for forvaltning av denne kvotebeholdningen kunne man vurdert å legge ut til Lofoten eller Vesterålen, i en tid der det er svært få statlige arbeidsplasser i våre regioner, og man derved ville kunne ivareta distriktpolitiske hensyn.

2. Kvoteutveksling

- Lofotrådet og Vesterålen regionråd ønsker ikke en utvikling der det åpnes et omsettelig marked for ut- og innleie av kvoter. Ved å etablere en ordning for omsetting av ubenyttede kvoteandeler som i dag er gratis anser Lofotrådet og Vesterålen regionråd at dette i praksis vil være en privatisering av fellesressursene. Lofotrådet og Vesterålen regionråd finner at dette strider med grunnleggende prinsipper i havressursloven og støtter ikke en slik endring. Skal en slik leieordning for kvoter være aktuell må det være nasjonale myndigheter som leier ut kvoter, ikke enkeltredere eller rederi.
- Lofotrådet og Vesterålen regionråd mener konsekvensene av en ordning med kvoteutveksling er for lite belyst til at det er riktig med en lovendring. Lofotrådet og Vesterålen regionråd vil understreke at dersom en slik ordning skal benyttes må hovedformålet være å legge til rette for rekruttering, sikre lokal råstofftilførsel og fiskeriaktivitet i kystsamfunnene. Det er viktig at det bredere samfunnsansvaret for kystsamfunnene skal ivaretas.

Levende fangst og lagring

- Levendefangst og lagring er et svært viktig og effektivt virkemiddel for å flytte fisk fra en periode med mye fisk til en periode med lite fisk. Dette styrker tilgjengeligheten for fersk fisk i tillegg til at man blir leveransedyktig og hever kvaliteten. Dette for å kunne lagre fisken levende. Det er viktig med gode incentivordninger for å stimulere til levendefangst/levendelagring.

3. Endringer i deltakerloven

- Lofotrådet og Vesterålen regionråd registrerer at det i oppfølging av Kvotemeldingen legges opp til større grad av fullmaktslovgivning tillagt departementet. Lofotrådet og Vesterålen regionråd mener dette er uheldig og ikke er en ønsket endring at departementets fullmakter utvides. Lofotrådet og Vesterålen regionråd mener dette vil kunne gi mindre forutsigbarhet for fiskerinæringa da den til enhver tids sittende politiske ledelse i departementet vil kunne forordne endringer og justeringer uten at Stortinget gis mulighet til å bestemme dette. Lofotrådets og Vesterålen regionråds holdning er at lovgivning må være tydelig og at departementets rolle er å følge opp lovgivning i utforming av forskrifter.

Fiskeritillatelser

- Lofotrådet og Vesterålen regionråd kan ikke akseptere den foreslåtte lovendringen

angående fiskeritillatelse der konsekvensen er at kystflåten i sum vil kunne ende med en lavere kvoteandel både på de ulike fiskeslag enn det som er gjeldende i dag. Lofotrådet og Vesterålen regionråd kan ikke støtte en slik endring.

Lukkede fiskerier

- Lovteksten åpner for en praksis der fiskeritillatelse selges til høystbydende. En slik praksis vil kunne undergrave samfunnsmessige hensyn og gi en forrang der de mest kapitalsterke blir vinnere med hensyn til kjøp av fisketillatelse. Lofotrådet og Vesterålen regionråd mener dette vil kunne føre til en negativ utvikling for våre fiskeribaserte regioner og kan derfor ikke støtte dette forslaget til endring.

Erstatningstildeling av fiskeritillatelse i lukkede fiskerier

- En overgang fra hjemmelslengde til faktisk lengde for sjarkflåten kan gi et mer oversiktlig kvotesystem dersom fartøyene dette gjelder ikke kan ta med grunnlag for kvoter i større båter. Lofotrådet og Vesterålen regionråd mener likevel det ikke er belyst godt nok hvilke konsekvenser lovendringene under vil ha for kystflåten og kan ikke støtte en lovendring før nødvendige avklaringer er gjort.

§ 15 Kvote faktorer § 16 a Avgift til strukturfond for fiskeflåten

- Lofotrådet og Vesterålen regionråd støtter ikke forslag til lovendringer.

§17 Fellesskapets Kvotebeholdning

Lofotrådet og Vesterålen regionråd støtter at strukturkvoter må falle tilbake til den gruppen den kom fra slik hensikten var ved opprettelse. Lofotrådet og Vesterålen regionråd støtter ikke forslag om å oppheve tidsbegrensningene knyttet til strukturkvoter. Lofotrådet og Vesterålen regionråd støtter en lovendring som muliggjør at departementet på sikt etablerer fellesskapets kvotebeholdning for fiskekvoter som frigis etter tidsbegrensning. En slik nasjonal kvotebank vil kunne sikre fellesskapets eiendomsrett, hensyn til verdiskaping i kystsamfunn, ref. premisset om at «ressursrenten skal tilfalle kystsamfunn ved fortsatt aktivitet, sysselsetting og verdiskaping», mindretallsbemerkningen i Eidesenutvalgets NOU som Lofotrådet har støttet i tidligere uttalelse.

Det vil være avgjørende at etableringen av en eventuell nasjonal kvotebank konsekvensutredes nøye før en beslutning tas, ettersom dette vil kunne ramme kapitalsvake samfunn og hindre rekruttering i vår region. Eksisterende havressurslov og samfunnsmessige hensyn må vektlegges, ikke kun omsetning til høystbydende. En nasjonal kvotebank vil kunne gi et handlingsrom angående omfordeling av kvoter. Eventuell etablering av en nasjonal statlig kvotebank med ansvar for forvaltning av denne kvotebeholdningen kunne man vurdert å legge ut til regionen Lofoten, i en tid der det er svært få statlige arbeidsplasser i vår region, og man derved ville kunne ivareta distriktpolitiske hensyn.

§18 Bortfall og tilbakekall av fiskeritillatelse mv og § 19 Tilbakekall av alle fiskeritillatelse i et fiskeri mv.

Lofotrådet og Vesterålen regionråd har ikke merknader til endringsforslaget.

§ 21

Endring av lovteksten på dette området må sees i sammenheng med ordninger rundt fiskeritillatelse (§12) Inntil disse er tydelig avklart av Stortinget mener Lofotrådet og Vesterålen regionråd at dagens lovtekst må behandles.

4. Tilbakefall av strukturkvoter

Lofotrådet og Vesterålen regionråd mener at det må presiseres i Stortingsvedtaket at strukturkvoter ved utløp av tidsperioden skal falle tilbake til den fartøygruppen den opprinnelig kom fra fartøygruppene. Dette har vært en sentral forutsetning for struktureringen som er gjennomført i fiskeflåten siden den første enhetskvoteordningen ble innført i 1990. Det er også presisert i Granavolden-plattformen at strukturkvoter skal falle tilbake til gruppen ved periodens utløp.

5. Endring av kvotestigene

Stabilitet i kvotefordelingen har vært den viktigste enkeltfaktoren som har bidratt til overgangen fra en subsidiert til en subsidiefri og lønnsom fiskeflåte. Den såkalte trålstigen feirer i disse dager 25-årsjubileum, og skiftende regjeringer og Storting har vært opptatt av å følge den vedtatte kvotefordelingen. Det siste næringen trenger er ny usikkerhet rundt kvotefordelingen. Det må også være en forutsetning at en revidert kvotefordeling gjenspeiler dagens kvotefordeling. Det er ikke tilfelle i regjeringens kvotemelding og tilhørende lovforslag, selv om det i Granavolden-plattformen er presisert at regjeringen ikke vil foreta omfordeling av fiskeressurser mellom fartøygrupper.

6. Inndeling av kystflåten

Lofotrådet og Vesterålen regionråd mener at det er flere betenkelige sider ved å inndele kystflåten etter faktisk lengde i stedet for hjemmelslengde. Det er imidlertid vanskelig å overskue både de reguleringsmessige og fordelingsmessige konsekvensene av en overgang til faktisk lengde. Dette spørsmålet bør derfor utredes nærmere. Det vil i alle tilfeller være uakseptabelt å flytte fartøyer til en annen gruppe uten at fartøyet får med seg sitt kvantum til den nye gruppen. Det må også være en forutsetning at tilbakefallet av strukturkvoter skjer til den lengdegruppen fartøyet opprinnelig er plassert.

7. Samfiskeordningen – kondemneringsordning – flåten under 11/13 meter

Lofotrådet og Vesterålen regionråd erkjenner at dagens samfiskeordning i torskefiskeriene nord for 62°N i praksis fungerer som en midlertidig strukturkvoteordning uten kvoteavkortning. Mange båteiere har tilpasset seg ordningen siden den ble innført i 2010, selv om den er benevnt å være midlertidig. Lofotrådet og Vesterålen regionråd mener denne ordningen ikke bør avvikles før et nytt kvotesystem er på plass.

8. Bearbeidingsplikt

For å legge til rette for bearbeiding av fisk i Nord-Norge, i tråd med intensjonene bak ordningen med pliktsystemet, bør det åpnes opp for at bearbeidingsplikten for torsk og hyse omsatt på primær eller sekundær tilbudsplikt til kjøper underlagt aktivitetsplikt også kan oppfylles gjennom produksjon på andre anlegg med aktivitetsplikt. Dette er en modell som tar hensyn til selskapenes behov for intern allokering av råstoff og spesialisert produksjon, samtidig som de distriktsmessige hensynene som ligger til grunn for aktivitetsplikten og de øvrige forpliktelsene ivaretas.

9. Det grønne skiftet/Bærekraft

Det er positivt at bærekraftig ressursutnyttelse av fisken som råvare omtales i meldingen. Det må her understrekes at fiskeriindustrien også er del av det grønne skiftet, og at det derfor kunne vært tydeligere formulert med tanke på hva som er et akseptabelt fotavtrykk i miljøet og muligheter for fremtidig elektrifisering av kystflåten.

Lofoten 9. desember 2019

Remi Solberg

Leder

Lofotrådet

Hugo Bongard Jacobsen

Leder

Vesterålen regionråd